

Finansē
Eiropas Savienība

Sandra Vīgante

*Tieslietu ministrijas
Starptautisko publisko tiesību nodaļas vadītāja*

Pamattiesības

ES Pamattiesību harta

Apskatāmie jautājumi

1) Pamattiesības: avoti,
būtība, ierobežojumi

2) Pamattiesību harta* –
būtība, saistošais spēks

* Šeit un turpmāk «Pamattiesību harta» ir Eiropas Savienības Pamattiesību harta

Pamattiesību avoti

Latvijas Republikas Satversme:
8. nodaļa «Cilvēka pamattiesības»

Latvijas likumi:
Darba likums, Bērnu tiesību aizsardzības
likums, Sociālās drošības likums u.c.

Eiropas Savienības tiesības:
Pamattiesību harta, ES dibināšanas
līgumi, Vispārējie tiesību principi

Starptautiskie līgumi:
ANO Statūti, ANO Vispārējā cilvēktiesību
deklarācija Eiropas Cilvēka tiesību un
pamatbrīvību aizsardzības konvencija u.c.

Pamattiesības

Galvenās **tiesības un brīvības, kādas ir ikvienam Eiropas Savienības iedzīvotājam**

Tiesības uz dzīvību, izglītību, veselības aizsardzību, mājokli, īpašumu, sociālo drošību, darbu un taisnīgu atalgojumu, labvēlīgu vidi u.c.

Izteiksmes, pulcēšanās, reliģijas, vēlēšanu, pārvietošanās, vārda u.c. brīvības

PAMATTIESĪBAS

- **augstāks spēks** nekā citām tiesību normām
- **jāievēro**, izstrādājot un piemērojot tiesību normas

Pamattiesību ierobežojumi

attaisnojami vienīgi tad, ja tiek izpildīti šādi priekšnoteikumi:

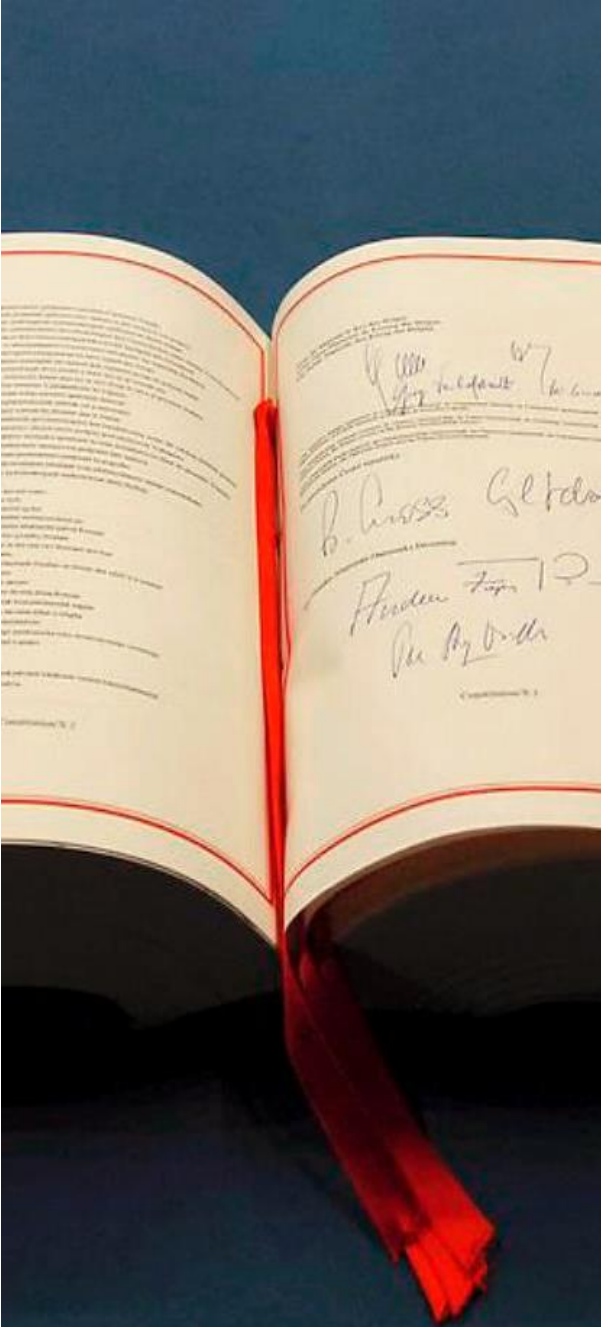
- ierobežojums ir **noteikts ar likumu** (likuma atrunas princips)
- ierobežojums **legitīma sasniegšanai** **domāts mērķa**
- ierobežojums **nepieciešams demokrātiskā sabiedrībā** (nosaka līdzsvaru starp indivīda un sabiedrības interesēm)

Samērīguma tests

Pamattiesību ierobežojums atbilst samērīguma principam, ja:

- 1)** izraudzītie līdzekļi ir **piemēroti** leģitīmā mērķa sasniegšanai;
- 2)** nav **saudzējošāku** līdzekļu leģitīmā mērķa sasniegšanai;
- 3)** rīcība ir **atbilstoša** (t.i. nelabvēlīgās sekas, kas personai rodas tās pamattiesību ierobežojuma rezultātā, nav lielākas par labumu, ko no šā ierobežojuma gūst sabiedrība kopumā).

Pamattiesību harta

- **primārais Eiropas Savienības tiesību akts** – vienlīdzīgs ar Līgumu par Eiropas Savienību un Līgumu par Eiropas Savienības darbību
- **juridiski saistoša un tieši piemērojama** no 01.12.2009.
- attiecas uz dalībvalstīm tikai tad, kad tās **īsteno Eiropas Savienības tiesību aktus**

Pamattiesību harta un ES fondi

Horizontālais ieguldījumu priekšnosacījums
Nr.3 paredz

**Pamattiesību hartas efektīvu
piemērošanu un īstenošanu ES fondu
programmā**

visiem ES fondu apgūšanā iesaistītajiem
**jānodrošina programmas un to ieviešanas
atbilstība Pamattiesību hartai**

Kontroljautājumi atbilstības pamattiesībām pārbaudei

- 1.** Kādas pamattiesības tiek ietekmētas?
- 2.** Vai izskatāmās tiesības ir absolūtās tiesības?
- 3.** Vai pamattiesību ierobežošana vai negatīvā ietekme uz tām ir paredzēta tiesību aktos skaidrā un paredzamā veidā?

Kontroljautājumi atbilstības pamattiesībām pārbaudei

4. Vai šie ierobežojumi/šīs negatīvās ietekmes:

- patiesi atbilst mērķim aizsargāt pārējo cilvēku tiesības un brīvības?
- ir vajadzīgs, lai sasniegtu vēlamo mērķi?
- ir samērīgs ar sasniedzamo mērķi?

Noderīgi:

- **Eiropas Savienības Pamattiesību harta**
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/PDF/?uri=CELEX:12016P/TXT>
- **Hartapēdija** <https://fra.europa.eu/lv/eu-charter> - tiešsaistes rīks, kas sniedz viegli pieejamu informāciju par hartu un tās noteikumiem.
- Rokasgrāmata «**Eiropas Savienības Pamattiesību hartas piemērošana tiesību aktu izstrādes un politikas veidošanas procesā valstu līmenī**»
https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2018-charter-guidance_lv.pdf

**Finansē
Eiropas Savienība**

**Nacionālais
attīstības plāns**

PALDIES PAR UZMANĪBU!